Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ.

Наша слова.pdf

Трэці год выдання **№ 29 (133) 17 ліпеня 2024 г.**

Адгрымеў “Славянскі базар” у Віцебску

З 9 па 15 ліпеня грымеў на ўсю планету XXXIII Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску".

У апошні дзень развязалася галоўная інтрыга цяперашняга "Славянскага базару". Гран-пры конкурсу выканаўцаў заваявала малдаванка Караліна Балан.

Уладальнікам першай прэміі стаў казах Ерназар Жубан. Другую падзялілі італьянка Мар’ям Танкрэдзі і расейка Кацярына Кузіна. Аналагічным было рашэнне журы адносна трэцяй прэміі, яе прысудзілі беларусу Валеру Чучману і Невене Пейкавай з Балгарыі.

Дыпламантамі конкурсу сталі прадстаўнікі Венесуэлы, Іспаніі, Латвіі, Славеніі, Турцыі, Узбекістана, Харватыі, Чэхіі і ПАР. Дарэчы, Thami Mbatha з ПАР - таксама ўладальнік адмысловай прэміі імя Уладзіміра Мулявіна за лепшае ўвасабленне нацыянальнай тэмы і высокае выканальніцкае майстэрства.

Адмысловай узнагародай "Песня - шлях да садружнасці" Міждзяржаўнай тэлерадыёкампаніі "Мір" за высокае майстэрства ў захаванні нацыянальных традыцый ганаравана прадстаўніца Узбекістана Саліма.

Заснаваным Прэзідэнтам Беларусі адмысловым прызам "Славянская надзея" папоўнілася скарбонка ўзнагарод Kaleriya з Латвіі, які ўручыў намеснік прэм'ер-міністра, старшыня арганізацыйнага камітэта фэсту Ігар Петрышэнка.

У другі конкурсны дзень удзельнікі выканалі сусветныя хіты пад фанаграму "-1", у першы - славянскі хіт у суправаджэнні Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь пад кіраўніцтвам Віталя Кульбакова. Ацэньвалі выступленні вядомыя спевакі, прадзюсары з Расіі, Малдовы, Мексікі, Даніі і Балгарыі. Міжнароднае журы ўзначаліла спявачка, народная артыстка Казахскай ССР Роза Рымбаева. Вынікі конкурсу абвясцілі на канцэрце ўрачыстага закрыцця XXXIII Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску".

На ўрачыстым закрыцці выступілі айчынныя і замежныя госці цёплага і душэўнага культурнага форуму.

Беларуская спявачка Аляксандра Мелех агучыла цудоўны заклік - "Кінь словы" і зрабі! Напрыклад падарунак сабе - атрымай асалоду ад завяршальных мерапрыемстваў "Славянскага базару", адчуй на сабе, як гэта - фестываль суткі напралёт.

(Заканчэнне на ст. 2.)

Адгрымеў "Славянскі базар" у Віцебску

(Заканчэнне. Пачатак на ст. 1.)

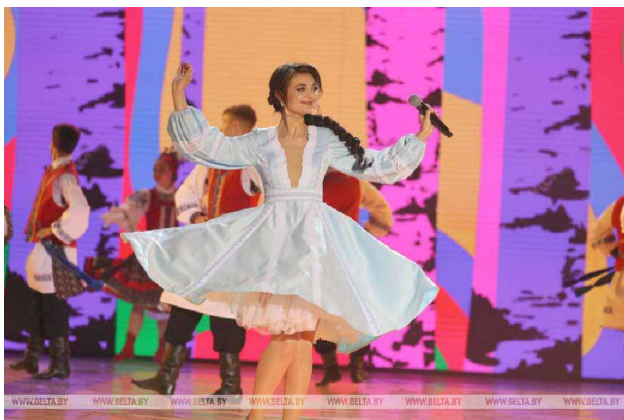

Цудоўна, феерычна выканаў папуры з музыкі да кінафільмаў неперАўзыдзены італьянскі трубач Нела Сальтца. Слёзы выступалі на вачах у аматараў тых кампазіцый, якія вядомы кінаманам з дзяцінства. Цяпер яны на свае вочы ўбачылі музыканта, чые сола на трубе выклікае асацыяцыю з ігрой анёлаў.

Гледачы Летняга амфітэатра цёпла, нібыта родную сустрэлі Любоў Успенскую, якая прадставіла свае хіты. "Па полюшку", "Сіла мая са мной!" - гэта песні, якія публіка спявала ў адным парыве.

Аказваецца, нават традыцыйная для фестывалю непагода можа натхніць сапраўдных артыстаў, і, напэўна, таму Андрэй Барынаў выканаў кампазіцыю "Дажджы". На шчасце, ён не прынёс гэтую прыродную з'яву ў Летні амфітэатр, таму вячэрні канцэрт прайшоў у цяпле і толькі з лёгкім свежым ветрыкам.

Тэа і Вольга Рыжыкава спыталі, каму сёння "Мама дазволіла" вярнуцца позна пасля канцэрту. Усё ж такі дарослым можаш ты быць, а матчын наказ не затрымліваецца доўга пасля закрыцця фестывалю выконваць абавязаны.

Для Жанет, як яна намякнула ў песні, яркі, класны фестываль патрэбны, як "Дыханне".

Часты госць форуму мастацтваў Яраслаў Сумішэўскі растапіў сэрцы дам песнямі "Мая незямная", "Сцены", а яго голас лёгкакрылай птушкай паляцеў у неба над творчым Віцебскам.

Марыям Мерабава, якая ў гэтым годзе была ў складзе журы XXII Міжнароднага дзіцячага музычнага конкурсу "Віцебск", таксама парадавала фестывальнага гледача пранікліваЙ песняй. Яе "Сэрца на дваіх" цяпер умяшчае яшчэ і вялікую, гарачую і вечную любоў да "Славянскага базару". А дзе гэтую любоў захоўваюць і берагуць, дакладна ведае група DoReDos, якая не першы раз прыязджае на ліпеньскі фестываль у горад на Віцьбе і ведае запаветныя мясціны.

Члены журы конкурсу маладых выканаўцаў Зара, Роза Рымбаева і Томас Н'эвергрын таксама падарылі спагадлівай публіцы свае вядомыя кампазіцыі, і кожнаму з іх прысутныя ў Летнім амфітэатры падзякавалі бурнымі апладысментамі.

Выхад на сцэну Ані Лорак выклікаў небывалае захапленне ў гледачоў, і адразу стала зразумела, хто ўваходзіць у топ любімчыкаў віцябчан і паклоннікаў "Славянскага базару". Спявачка патанула ў авацыях, любові сваіх паклоннікаў, якія былі рады ўбачыць чароўную і пяшчотную артыстку, чые песні пра каханне пранікаюць глыбока ў сэрца і атрымліваюць там пастаянную прапіску.

Арт-група "Хор Турэцкага" абвясціла, што "Гэты свет належыць табе", і кожны ўдзельнік фестывалю зразумеў, што гэта пра "Славянскі базар у Віцебску", якому ў ліпеньскія дні належыць свет мастацтва - шматграннага, рознапланавага і натхняльнага.

На заканчэнне канцэрту ўсе артысты выканалі кампазіцыю "Да пабачэння, фестываль". Віцебск да наступнага года развітаўся з гасцямі і зоркамі "Славянскага базару", спадзеючыся на новую душэўную сустрэчу.

"Звязда". Фота: БелТА.

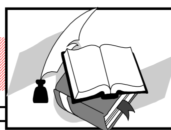

Лідзяне адсвяткавалі 80-годдзе вызвалення горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў

8 ліпеня ўрачысты мітынг, прысвечаны вызваленню Лідчыны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, адбыўся на пляцоўцы каля вайсковага пахавання вояроў-вызваліцеляў па вуліцы Савецкай.

У мерапрыемстве прынялі ўдзел кіраўнікі мясцовай улады: старшыня Лідскага райвыканкама Сяргей Ложачнік, старшыня Лідскага раённага Савета дэпутатаў Інэса Белуш, ганаровыя госці: першы намеснік старшыні Гарадзенскага аблвыканкама Юрый Валяваты, член Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь Андрэй Жамойда, генеральны дырэктар УП "Гароднявблгаз" Яўген Смірноў, начальнік службы рэжымаў газазабеспячэння і ўліку расходу газу УП "Віцебскаблгаз" Васіль Шаткоў, а таксама грамадскасць рэгіёна.

Ад імя старшыні Гарадзенскага абласнога выканаўчага камітэта Уладзіміра Караніка з 80-годдзем вызвалення Ліды ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў лідзян павіншаваў першы намеснік старшыні Гарадзенскага аблвыканкама Юрый Валяваты. Ён зачытаў і ўручыў кіраўніку нашага рэгіёна Сяргею Ложачніку вітальны адрас, у якім, у прыватнасці, гаворыцца:

"Дарагія сябры! Віншую вас з 80-годдзем вызвалення Лідскага раёна і ўсёй Гарадзенскай вобласці ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў!

Адзначаючы гэтую святую дату, мы дэманструем значнасць знішчэння нацызму, каштоўнасць нашай волі і незалежнасці. Аддаём доўг тым, хто падарыў нам будучыню, шануем іх святую памяць і працягваем закладзеныя імі традыцыі.

Нябачаны агністы смерч накрыў Прынёманскі край ужо з першых дзён Вялікай Айчыннай вайны, знішчаючы людзей, руйнуючы і спальваючы населеныя пункты. У Лідскім раёне цалкам ці часткова было знішчана 13 вёсак. Звыш 12 тысяч чалавек загінула толькі ў г. Лідзе.

Але нішто не спалохала патрыётаў, распаліўшы полымя праведнага гневу. З самага пачатку фашысцкага ўварвання ворагу быў аказаны жорсткі супраціў. Да апошняга ўздыху на прымежных рубяжах стрымлівалі захопнікаў памежнікі. За кожны шматок зямлі самаадданa біліся вояры рэгулярнага войска. На акупаванай тэрыторыі разгарнуўся масавы партызанскі рух.

У 1942 годзе ў Лідскім раёне пачаў сваю дзейнасць адзін з першых партызанскіх атрадаў на Гарадзеншчыне - імя Клімента Варашылава. У лістападзе 1942 года ўтвораны партызанскі атрад "Іскра" - адзін з лепшых у Заходняй Беларусі. Партызанскі рух рос і дужэў - дзевяць партызанскіх атрадаў аб'ядналіся ў партызанскае злучэнне Лідскай зоны.

Наш народ выдужаў, вытрымаў і перамог.

У баях за вызваленне горада Ліды вызначыліся вояры 3-га гвардзейскага кавалерыйскага корпуса пад камандаваннем генерал-лейтэнанта Мікалая Аслікоўскага. Званнем Героя Савецкага Саюза ганараваны Сяргей Балгарын, яфрэйтар 86 кавалерыйскага палка. 18 вояроў-вызваліцеляў і 7 партызан прызнаны Ганаровымі грамадзянамі горада Ліда, імёнамі 11 вояроў, 13 партызан і падпольшчыкаў названы вуліцы раённага цэнтра. У 2009 годзе ў адзначэнне 65-х угодкаў вызвалення Рэспублікі Беларусь ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў горад Ліда ўзнагароджаны вымпелам "За мужнасць і стойкасць у гады Вялікай Айчыннай вайны".

Нізкі паклон і бязмежная ўдзячнасць пакаленню пераможцаў! Яно - узор беззапаветнага служэння Радзіме, нясхільнай волі і цвёрдасці духу, эталон абавязку, гонару і вернасці. Сёння наша Гарадзенская вобласць уяўляе сабою найпрыгажэйшы край, дагледжаны і камфортны для жыцця, які справядліва завуць жамчужынай Беларусі. Ён створаны працай таго самага пакалення, якое знішчыла нацызм, чыя праца памножана на стваральныя здзяйсненні іх дзяцей, унукаў і праўнукаў з усіх раёнаў нашага рэгіёна.

Дарагія сябры!

У кожнага пакалення ёсць свая ключавая місія. Восем дзесяцігоддзяў аддзяляюць нас ад самай кровапралітнай вайны ў гісторыі чалавецтва. Але менавіта гэтулькі часу мы пішам слова "Перамога" з вялікай літары, падкрэсліваючы веліч подзвігу савецкага на-

рода ў бітве з фашызмам.

Жадаю мірнага неба над галавой, адзінства, дабра і шчасця. Невычэрпнага аптымізму, моцнага здароўя, поспехаў ва ўсіх пачынаннях і росквіту на карысць Айчыны!"

Таксама на мітынгу да сабраных звярнуліся старшыня Лідскага раённага Савета дэпутатаў Інэса Белуш і навуковы супрацоўнік Лідскага гістарычна-мастацкага музея Наталля Валынец.

Праграму мітынгу працягнулі вельмі значныя для лідзян падзеі. Сёлета была праведзена рэканструкцыя комплексу вайсковых пахаванняў і ўсталяваны новы памятны знак, на якім высечаны 25 раней невядомых прозвішчаў ваяроў-вызваліцеляў Лідчыны. У стварэнні памятнага знака і рэканструкцыі комплексу вайсковых пахаванняў прынялі ўдзел арганізацыі нашага раёна: філіял "Лідскія цеплавыя сеткі" РУП "Гародняэнерга", Лідскае вытворчае кіраванне "Лідагаз" УП "Гародняаблгаз", Лідскае ГУП ЖКГ, ААТ "Кіравальная кампанія холдынгу "Лідсельмаш", ААТ "Будаўніча-мантажны трэст № 19", ААТ "Лакафарба". Устанаўленне прозвішчаў стала магчымым дзякуючы карпатлівай пошукавай дзейнасці вядомага ў Беларусі пошукавіка Васіля Шаткова.

Права адкрыць памятны знак было прадстаўлена намесніку старшыні Гарадзенскага аблвыканкама Юрыю Валяватаму і начальніку службы рэжымаў газазабеспячэння і ўліку расходу газу УП "Віцебскаблгаз" Васілю Шаткову. Высвянціў памятны знак дабрачынны цэркваў Лідскай акругі протаіерэй Расціслаў Салаўёў.

Акрамя таго, наша Лідчына, як і ўся Гарадзенская

вобласць, далучылася да рэспубліканскай патрыятычнай акцыі "Шлях Перамогі", прысвечанай 80-м угодкам вызвалення гарадоў і населеных пунктаў Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, па закладцы капсул "Пасланне нашчадкам". Капсулы будуць ускрыты да 150-годдзя вызвалення Беларусі ў 2094 годзе. Ганаровае права закласці капсулу з пасланнем нашчадкам было прадстаўлена старшыні Лідскага райвыканкама Сяргею Ложачніку і генеральнаму дырэктару УП "Гародняаблгаз" Яўгену Смірнову.

Прысутныя ўсклалі кветкі да ўсіх памятных месцаў комплексу вайсковых пахаванняў.

У гутарцы з журналістам Васіль Шаткоў, дзякуючы якому былі ўстаноўлены раней невядомыя прозвішчы ваяроў, загінулых у баях за вызваленне Ліды, адзначыў:

- Сёння ўшанаваны 25 ваяроў-вызваліцеляў галоўным чынам 86-га гвардзейскага кавалерыйскага палка 32-ой Смаленскай дывізіі. Яна ўваходзіла ў склад 3-га кавалерыйскага корпуса, які 8-га ліпеня вызваліў горад Ліду. Байцы рэальна тут пахаваны. Мне давялося доўгі час шукаць у архівах матэрыялы, адпраўляць у Міністэрства абароны, пацвярджаць іх. І вось сёння праробленая пошукавая праца вылілася ў адкрыццё такога выдатнага помніка. Зараз людзі ўслаўлены на стагоддзі.

Як распавёў Васіль Шаткоў, ён больш за 15 гадоў займаецца пошукавай працай. Пачаў збіраць звесткі пра свайго дзядулю, які ў 1943 годзе згінуў без вестак. Знайсці іх не атрымалася. Аднак пошукавая праца ў цэлым зачапіла, узяла за душу. І цяпер на рахунку Васіля Пятровіча больш за 1,5 тысячы ўшанаваных імёнаў па ўсёй Беларусі.

Людміла Петрулевіч, lidanews.

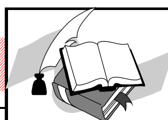

Гадзіна памяці "Дарогамі вызвалення"

У філіяле "Інтэграваная бібліятэка аграгарадка Дворышча" прайшла гадзіна памяці "Дарогамі вызвалення", прысвечаная 80-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. У час мерапрыемства ўдзельнікі даведаліся аб тым, як у цяжкія чэрвеньскія дні 1941 года на дарозе Ліда-Дворышча геераічна змагаліся з фашысцкімі танкамі воіны 2-га дывізіёна 245-га гаўбічнага артылерыйскага палка пад камандаваннем батальённага камісара Заўялава Васіля Рыгоравіча, якія загінуў на баявым пасту. Кожны падбіты танк, кожны дзень змагання былі важным укладам у будучую Перамогу.

Беларускі народ заўсёды шануе памяць тых, хто прынёс свабоду Бацькаўшчыне. Пасля прысутныя схілілі галавы каля помніка загінуўшым перад светлай памяццю сыноў і дачок, якія аддалі жыццё ў імя Перамогі над ворагам.

Бібліятэкар філіяла "Інтэграваная бібліятэка агр. Дворышча" Марцінкевіч Л.У.

"Памяць патрэбна жывым…"

Пад такой назвай у музеі на базе выстаўкі "Вайна. Перамога. Памяць" прайшлі Гадзіны памяці, прымеркаваныя да 80-годдзя вызвалення Беларусі і г. Ліды ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Удзельнікамі дадзеных мерапрыемстваў сталі вайскоўцы тэрміновай службы в/ч 19764 і в\ч 1234.

ТК "Культура Лідчыны".

№ 29 (133) 17 ЛІПЕНЯ 2024 г.
наша СЛОВА.pdf

Памяці мастака-ветэрана

У рамках святкавання 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у мінулыя выходныя ў музеі прайшла арт-гадзіна ў памяць пра адзінага ў горадзе мастака-ветэрана Вялікай Айчыннай вайны Лазоўскга М. Ф. (1926-2013).

На мерапрыемстве прысутнічала сям'я мастака: удава і дзве дочкі. Яны падзяліліся сваімі ўспамінамі пра падзеі ў жыцці Мікалая Фёдаравіча. Мастак быў чалавекам выдатным. Пісаў living рознатэматычныя маляўнічыя карціны, вершы, прозу і пакінуў дочкам у спадчыну частку свайго таленту. У сям'і Лазоўскіх - прафесійны мастак, дызайнеры, рамеснікі.

Музей дзякуе сям'і Лазоўскіх за перададзены комплекс матэрыялаў і фатаграфій пра творчасць мастака.

ТК "Культура Лідчыны".

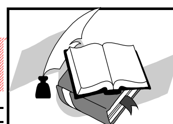

Каля храма Усіх святых асвечаны помнік святому вялікапакутніку і цаліцелю Панцеляймону

Адзін з найбуйнейшых лідскіх храмаў па вул. Астроўскага мае сваю ўнікальнасць: пад яго скляпеннямі размясціліся адразу два храмы. Адзін - асноўны, у верхнім ярусе - у гонар Усіх святых. А другі - ніжні і меншы храм - у гонар вялікапакутніка і цаліцеля Панцеляймона.

У храм практычна штодня прыходзіць мноства лідзян, а святы вялікапакутнік і цаліцель Панцеляймон асабліва ўшанаваны вернікамі. Святы вядомы як лекар-цудатворац, які вяртаў людзям здароўе з дапамогай хрысціянскай веры і малітваў. Усё сваё жыццё ён прысвяціў хворым, убогім і бедным. За свае добрыя справы быў жорстка пакараны імператарам Максіміянам. Пасля мошчы святога разашліся па ўсім свеце і сталі аб'ектам глыбокай пашаны. Да яго звяртаюцца з малітвамі пра збаўленне ад хвароб, дараванне душэўнага і цялеснага здароўя.

Ідэя ўвекавечыць памяць вялікага святога і хрысціянскага лекара з'явілася ў настаяцеля храма протаіерэя Уладзіміра Яроміча ўжо даўно. Аднак рэалізаваць яе было зусім няпроста. Ад ідэі да ўвасаблення прайшло больш за пяць гадоў. А дапамагло ў гэтай добрай справе лідскае прадпрыемства "Хавер BY". Стараннямі мецэната помнік быў выраблены далёка за межамі нашай краіны, пасля чаго дастаўлены ў Ліду. Пастамент жа выканаў лідскі скульптар Рычард Груша.

Помнік усталяваны па дабраславенні епіскапа Лідскага і Смаргоньскага Парфірыя і ў дзень прастольнага свята асноўнага храма Усіх святых пры вялікім сходзе вернікаў асвечаны. Святочнае набажэнства наведалі ганаровыя госці, у ліку якіх - старшыня раённага Савета дэпутатаў Інэса Белуш.

Скульптурная кампазіцыя стала ўпрыгожваннем прыхрамавай тэрыторыі і ў цэлым вул. Астроўскага. Вышыня яе больш за чатыры метры, у тым ліку скульптуры - 3 метры, пастамента - крыху больш за метр. Помнік адліты ў бронзе.

Вольга Яхантава, lidanews.

Каля сцен Лідскага замка прайшло раённае свята "Каля замка на Купалу"

У самы разгар лета мы адзначаем Купалле. Гэта адно з найстаражытнейшых і народных свят, прысвечаных прыродзе і летняму сонцастаянню. Штогод таямнічае свята, разгортваецца каля сцен старажытнага Лідскага замка.

Пачалося свята з фальклорнай праграмы "Купалейка", якую выконвалі артысты Лідчыны.

Для святкавання Купалля быў падрыхтаваны майстар-клас па вырабе купальскіх вянкоў, дзе ўсе ахвотнікі маглі набыць сабе атрыбут свята. А таксама для незамужніх прыгажунь раскрылі таямніцы дзявоцкіх варожбаў на вянках і зеляніне.

Праграма была яркая і насычаная: народныя гульні-забавы, незвычайнае тэатралізаванае прадстаўленне, пеннае шоў "Русальная вечарына". На пляцоўцы працавала шмат лакацый як для дарослых, так і для дзяцей. Натхніцца можна было не толькі відовішчамі і гульнямі, але і паспрабаваць смачнай ежы, слодычаў, якія ў вялікім асартыменце прадставілі гандлёвыя аб'екты.

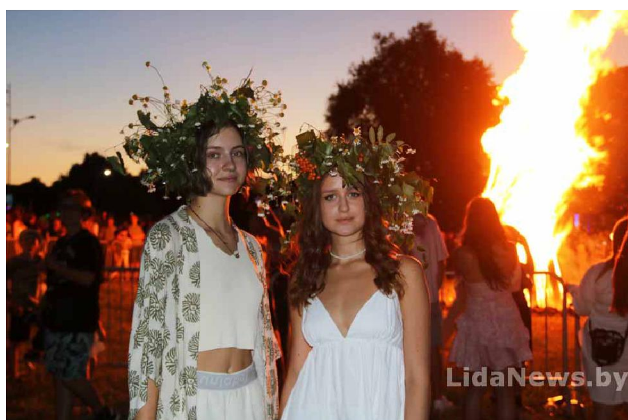

Працягнуўся вечар канцэртам аматарскіх калектываў і салістаў Лідчыны і мірным полымем купальскага кастра.

lidanews.

Купалле ў Далекіх

Свята Івана Купала - прыгожае, старадаўняе свята. Лічыцца, што ў гэту ноч вада ў рэках і азёрах валодае гаючай сілай, таму і пайшоў звычай абліваць адзін аднаго вадой, каб вылечыцца ад любых хвароб. Супрацоўнікі філіяла "Далекская сельская бібліятэка-клуб" Лідскага раёна арганізавалі для жыхароў і гасцей агр. Далекія народнае гулянне "А на Купала - сонца рана ўстала". На святе адбылося прадстаўленне з удзелам міфічных і казачных герояў: Вадзяніком і русалкамі, Ведзьмай і яе памагатымі.

Падчас прадстаўлення праводзілася віктарына "Лепшыя зёлкі", бо лічыцца, што травы, сабраныя тым часам валодаюць адмысловай гаючай сілай, таму ў гэты дзень нарыхтоўвалі лячэбныя травы прозапас. Госці свята разам з вядоўцамі плялі вянкі з травы, абліваліся вадой, вадзілі карагоды, гулялі ў гульні і ўдзельнічалі ў розных конкурсах, скакалі цераз агонь. Прысутныя прымалі актыўны ўдзел у гульнях і конкурсах, такіх як "Чароўны бубен", "Вазьмі вянок", "Развяжы вузлы, разбі чыгун".

ТК "Культура Лідчыны"

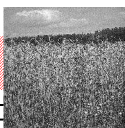

№ 29 (133) 17 ЛІПЕНЯ 2024 г.
наша СЛОВА.pdf

Невычэрпная энергія фальклору

Працягваецца шэраг канцэртаў па суботах у Аляксандраўскім скверы ў Менску.

13 ліпеня яскравай энергіяй дзяліўся Беларускі дзяржаўны акадэмічны заслужаны харэаграфічны ансамбль "Харошкі" пад кіраўніцтвам галоўнага балет-майстара, народнай артысткі Беларусі Валянціны Гаявой і мастацкага кіраўніка Ірыны Грушавой.

Калектыў толькі што вярнуўся з выступленняў на "Славянскім базары ў Віцебску". У гэтым годзе калектыў адзначыў свае 50-годдзе. Імя ансамбля пайшло ад назвы старажытнай вёскі ў Магілёўскай вобласці. Стварыла ансамбль харэограф з выразным і непаўторным творчым стылем, народная артыстка Беларусі Валянціна Гаявая.

Калектыў ансамбля "Харошкі" аб'ядноўвае танцавальную і вакальна-інструментальную групы. У арсенале аркестра класічныя і сучасныя музычныя інструменты: кларнет, флейта, баян, гармонік, альт, скрыпка і іншыя.

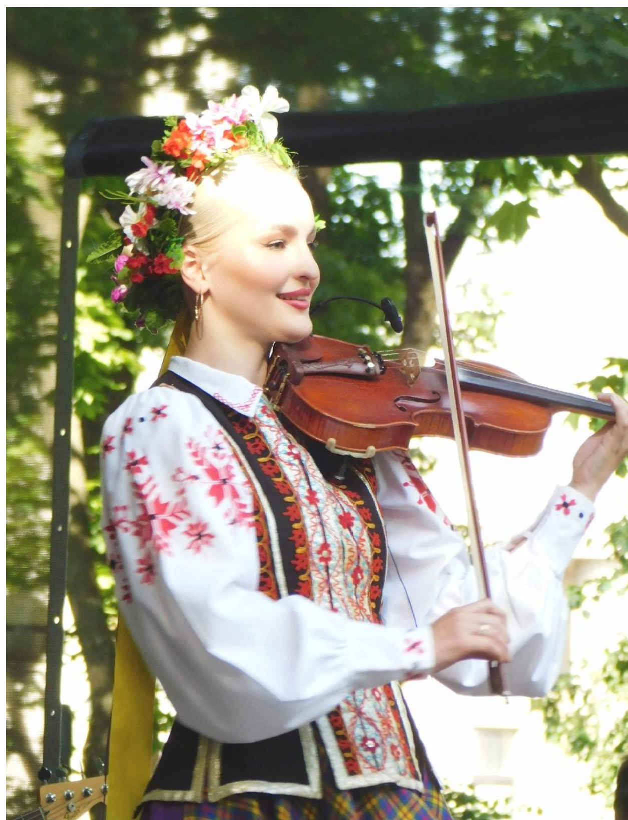

Непаўторны нацыянальны каларыт гучанню аркестра надаюць ліра, жалейкі, кмены.

Дзякуючы "Харошкам" старажытныя танцы атрымалі новае жыццё, захаваўшы сапраўдную народнасць і непаўторную прыгажосць.

Творчая дзейнасць калектыва прапагандуе і папулярызуе беларускае нацыянальнае мастацтва як на Беларусі, так і ў замежжы, на Дня Культуры Беларусі ў Арменіі, Латвіі, Літве, Украіне, Азербайджане і іншых краінах.

Гледачам дэманструюцца некалькі пастаянных праграм: "Полацкі сшытак", "Местачковыя малюнкі", "Беларусы" і іншыя, якія адлюстроўваюць сцэны і характары з народнага жыцця ў яркіх танцах.

Э. Дзвінская,
фота аўтара.

У лідскім "Суквецці" новы кіраўнік

8 ліпеня адбылося чарговае пасяджэнне літаб'яднання "Суквецце" пры рэдакцыі "Лідскай газеты". Прайшло яно ў будынку рэдакцыі. Літаратараў сабраў дырэктар - галоўны рэдактар дзяржаўнай установы "Рэдакцыя "ЛідаМедыяКампанія" Івуць Павел Іванавіч. Былі адзначаны некаторыя пытанні на далейшае развіццё літаратурнай суполкі. Цяпер, акрамя таго, што літаратары друкаваліся на старонках раённага выдання, ім будзе магчымасць выйсці на шырокую прастору - на радыё і тэлебачанне. А прыхільнікі прыгожага пісьменства змогуць не толькі прачытаць, але і паслухаць, і пабачыць сваіх майстроў мастацкага слова.

Трэба зазначыць, што пасля Аляксандра Іосіфавіча Мацулевіча, які кіраваў аб'яднаннем і якога не стала ў снежні 2023 года, літаратурная суполка заставалася без кіраўніка. Цяпер кіраваць літаратарамі будзе Уладзімір Ігаравіч Глінін - інжынер відэамантажу ў Лідскім тэлерадыёаб' яднанні, чалавек з паэтычнай душой. У свой час ён наведваўся на літаратурныя сустрэчы, аб ім пісалі ў "Лідскай газеце" і друкавалі вершы. Гэтую кандыдатуру прадставіў дырэктар - галоўны рэдактар дзяржаўнай установы "Рэдакцыя "ЛідаМедыяКампанія" Івуць Павел

Іванавіч.

Праз месяц адбудзецца першае рабочае паседжанне. Месячны тэрмін дасць магчымасць літаратарам абдумаць пытанні, тэмы і ідэі, каб з новымі сіламі сабрацца зноў у жніўні і працягнуць дзейнасць літаратурнага жыцця ў горадзе Лідзе.

Наш кар.

№ 29 (133) 17 ЛІПЕНЯ 2024 г.
наша СЛОВА.pdf

Сусветная паэзія ў перакладзе Глеба Ганчарова

**Роберт ФРОСТ
(1874 - 1963)**

СВАБОДНЫ МЕСЯЦ

Самотна я прымерыў маладзік
Над безліччу імгліц і хат сямейных,
Як ты б, напэўна, жоўты сердалік
Прыладзіла да кудзераў завейных.
Каб ён паміж загадкавых свяціл
Мне позіркам тваім штоноч свяціў.

Мне не шкада прымерваць Месяц той
Да хмар, што адлюстроўвае рака,
Яго здымаць дрыготкаю рукой
І паднясці да плыні спадцішка.
І кане ён у ціхую ваду,
Як відарыс сплываючага льду.

У ПОШУКАХ ЗІМОВАЙ ПТУШКІ НА ЗАХАДЗЕ СОНЦА

На захад сонца я пайшоў
Дзе птушку зімнюю знайшоў,
І ўбачыў, як на шэры дах
Яна сплывала на крылах.

Я злетку йшоў за гэтай птушкай,
Узняўшы ўгору смутны твар,
І голас птушкі ветрык гушкаў,
Калі ўзыходзіў на алтар.

Я чуў на верхавіне ўзгорка,
Што птушкай мне спявае зорка,
Там холад зімні, як крышталь,
Успырхваў да яе на баль.

Я зараз тут ніякіх спеваў
Не адчуваў між мёртвых дрэваў.
Мне сонца залаты мазок
Па срэбры ліўся з-за аблок.

Ягоны пэндзаль рысай роўнай
Сканаў з-за хмарай памяркоўна.
Упала ноч... І праз сінечу
Калі ж я птушку гэту стрэчу?

СПОЗНЕНЫ ШПАЦЫР

З захмар'я цьмеў, нібы берыл,
Надвор'евы засад.
Мне шлях да лугу перакрыў
Забыты ўлетку сад.

З нябёсаў кленчанні плылі
Злятаючых буслоў.
Каб неяк выявіць сябе,
Мне не хапала слоў.

Там груша сніла па вясне.
Яе апошні ліст,
Адно пабачыўшы мяне,
Сарваўся з дрэва ўніз.

І я, прачуўшы тую прэль,
Сумуючы ў журбе,
Сарваў пунсовы імартэль,
Каб падарыць табе.

БАЛАДА АБ БУРАНЕ І ГЕРАНІ

Няхай я буду, нібы здань!
Аднак у час начны
Пацалаваліся герань
І віхар ледзяны.

Яе пабачыў ён за шклом,
За шыбамі ў цяпле.
Яна, хвалюючы сцяблом,
Стаяла на стале.

Над ёй скакаў ручны шчыгол,
Які памкнуўся пець.
Буран раз'юшыўся наўкол,
Каб сэрцам прыкіпець.

Ён разумеў пра лёд і снег,
Сцюдзёны дзень і цьму,
А вось любоў была спрадвек
Нязведанай яму!

Завея выла ля акна,
Буран штодня ўздыхаў,

Што пацвярджалі давідна,
Хто ў гэты час не спаў.

Ён так уніжана прасіў,
Што з ім герань была
Ляцець гатовай з усіх сіл
Ад светлага цяпла.

Але дарма. Ягоны ўздых
Праціяла сотняй стрэл...
За сотні міль ад вокнаў тых
Ён досвітак сустрэў...

МІМАЛЁТНЫ ПОЗІРК

Як шмат разоў з вагоннага вакна
Я краскі заўважаў ля палатна.

І мне карціла скокнуць з цягніка,
Каб дакрануцца пальцам да лістка.

Мо гэта быў жахлівы, як адчай,
Самотны пустазельны малачай?

Альбо да здрады зманлівы, як сон,
Ці светнік, ці жалезніца, ці сон?

А раптам там дзівоснае расло,
Што на Зямлі ніколі не жыло?

Я перад небам змахваю слязу,
Бо не запомніў гэту драбязу.

УВАЙДЗІ!

Я ў змярканні да ўзлеску дабрыў,
Счуўшы спевы дразда,
І той лес спакушаў, як абрыў,
А наўкол - цемната.

Так нябачліва птушцы было,
Што яна б не змагла
Нават блізка пабачыць крыло,
Нават пёры крыла!

І цішэлі да ранку вятры
Над заснулай зямлёй,
Спевака ахіналі знутры
Незямной цеплынёй.

Адлятаючы, посвіст дразда,
Заблукаўшы між дрэў,
Мне, нібыта ў далоні Хрыста,
Забіваў гэты спеў.

І я прагнуў прарвацца ў мане
Ў гэты чорны правал,
Нават каб запрасілі мяне,
Ды ніхто не пазваў...

У СКРЫЖАВАННІ ПРЫЦЭЛУ

Са стрэльбы куля, цэлячы ў мяне,
Неспадзявана міма прасвістала...
І я імгненна счуў жыццё нясталым,
Як кожны дзень, прабыты на вайне!

Ды курапатка, седзячы ў гняздзе
Ад птушанят піскілявых не злятала,
Іх цёплымі крыламі ахінала
Ды пела, што не кіне іх нідзе.

Праменне сонца, ззяючы ў расе,
Кранула павуціну пакрысе,
Нагадваючы зорную віхуру.

Павук злавіць з засады скочыў муху,
Агледзеўся падманута са скрухай
І зноў у пастку збег сачыць панура...

ПУСТКІ

Я ў поле йшоў апаслівай хадой,
Ахутаным парошай маладой.
Адно сцябліны руты ля дарогі
Тырчалі ўперамежку з лебядой.

Над светам, узрастаўшы да нябёс,
Падняўся лес, драпежны, быццам лёс.
І нават зверу страшна ў лесе гэтым!
А чалавек няможыцца да слёз...

Ад роспачы і мёрзлай пустаты
Няма ратунку. Мёртвыя кусты
Раскажуць ночы над імглістым снегам
Што некалі былі і я, і ты.

А зараз хай пакутуе Сусвет
З пустэчай абязлюдненых планет.
Я бачу ў сэрцы жах такі пустэльны,
Што сам сабе нагадваю шкілет!

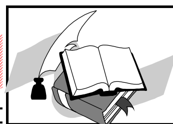

Навіны Германіі

У Германіі завяршыўся чэмпіянат Еўропы па футболе

Іспанія / Англія - 2:1

Зборная Іспаніі - чэмпіён Еўропы! Каманда Луіса дэ ла Фуантэ ўзяла золата, выйграўшы ўсе матчы на гэтым турніры, у тым ліку ў фінале ў Англіі. На Еўра-2024 сапраўды перамог мацнейшы.

Гарэт Саўтгейт паспрабаваў паднесці неспадзеўку свайму іспанскаму калегу. Трэнер ангельцаў упершыню на Еўра-2024 выпусціў у аснове крайняга абаронцы Люка Шоў, які памяняў Кірана Трып'ера. Цікава, што гэтыя двое арганізавалі адзіны гол зборнай Англіі ў фінале Еўра-2020 тры гады назад. Тады Шоў забіў з пасу Трып'ера. Гэта ўсяго толькі другі выпадак, калі гулец з'явіўся ў стартавым складзе толькі ў вырашальным матчы чэмпіянату Еўропы. На Еўра-2000 у падобнай сітуацыі апынуўся італьянскі нападнік Мазліва Дельвекіё, які ў выніку забіў французам.

Першыя хвіліны зборная Англіі правяла актыўна, сустракаючы іспанцаў высокім прэсінгам - пачынальна з Гары Кейна і Фадэна, які дапамагаў яму .

Потым "Фурыя Роха" забрала мяч і тэрыторыю, хоць для дэ ла Фуэнтэ гэта не настолькі важна, як было для Луіса Энрыке. Але зборная Англіі выдатна абаранялася сярэднім блокам. Вельмі шчыльна. Ангельцы наогул не пакідалі вольнай прасторы, таму ў іспанцаў пры 70% валодання не атрымлівалася хутка камбінаваць паміж лініямі, выкарыстоўваць змяшчэння ў цэнтр падрослага (напярэдадні яму споўнілася 17 гадоў) Ламіна Ямаля. Шоў кантраляваў рух вундэркінда.

Тым часам на поле пачалася сапраўдная сеча, годная фіналу. Малады французскі суддзя Франсуа Летакссе даваў гуляць, пры гэтым астудзіўшы запал гульцоў парай жоўтых картак. Каманды так і дайшлі да перапынку, моцна схапіўшы адзін аднаго. За тайм зборныя Англіі і Іспаніі зрабілі па адным удары ў створ. Лік 0:0 абсалютна аб'ектыўна адлюстроўваў утрыманне гульні.

Дрэннай навінай для зборнай Іспаніі стала замена ў перапынку Родры, які атрымаў траўму. Краі-крылы не ляцелі, так яшчэ і цэнтр цярпеў. У першай палове ў Ямаля не было абводак (дзве няўдалыя спробы), але ўжо на другой хвіліне другога тайма іспанцы прыдумалі сваю лепшую атаку ў матчы і забілі з удзелам Ламіна! Разагнаў яе Карвахаль выдатным пасам на трэцяга - як раз на Ямаля. Вінгер "Барсы" зрабіў перадачу на Уільямса, якому пакінуў прастору Уолкер. Кайл дарма зрушыўся ў цэнтр на падстрахоўку. Ніка бездакорна прабіў нізам, і Іспанія павяла.

Гэты адрэзак - пік актыўнасці "Фурыі Роха". А вось у ангельцаў як быццам сіеста пачалася, яны былі соннымі.

Каманда дэ ла Фуэнте пасля свайго гала стварала момант за момантам. Калі б Дані Альмо, Альвара Марата ці Уільямс тут жа забілі другі гол, то зборная Іспаніі канчаткова збіла б з ног суперніка. Саўтгейт умяшаўся заменай - першым зняў з гульні Кейна, у якога выдаўся няўдалы фінал. Толькі на 64-й хвіліне зборная Англіі нарэшце нанесла ўдар у другой палове матчу: Белінгем фінтом Зідана спрытна сышоў ад дваіх і небяспечна прабіў з-пад Марціна Субімендзі, які замяніў Родры.

Гульня раскрылася - Англія цярпела. Але якая ж унікальная якасць ёсць у каманды Саўтгейта! Уменне выцягваць сябе з балота, калі ўсе ўжо махнулі рукой. У сярэдзіне тайма трэнер ангельцаў выпусціў яшчэ і Коўла Палмера, і праз тры хвіліны гэта замена сыграла. Галоўным творцам галявой атакі стаў Белінгем, які спачатку ўчапіўся за мяч у цэнтры, а затым адкрыўся ў штрафной і пакаціў на набягаўшага хаўбека "Чэлсі". Іспаніі не хапіла Родры, Субімендзі ці кагосьці іншага ў штрафной у пераходнай фазе. Палмер забіў ударам нізам у далёкі кут. Невялікі рыкашэт - і ўсё, выцягвай, Сімон.

Але ўсё ж зборная Іспаніі заслужыла па гульні перамогу. Каманда дэ ла Фуантэ перасягнула ангельцаў па ўдарах амаль у два разы - 16:9 (са штрафной - 12:4, у створ - 6:4). Ямаль, будзь ён крыху больш дасведчаным ці крыху больш удачлівым, аформіў бы дубль. А на 86-й хвіліне падключэнне наперад Марка Кукурэлі падарыла іспанцам "залаты" гол. Абаронца з АПЛ выразаў крос, і свежы Мікель Аярсабаль выйграў барацьбу ў Марка Гехі, згуляўшы на апярэджанне. Былі падазрэнні на афсайд, аднак сучасная тэхніка пацвердзіла - гол чысты. Зборная Англіі, арганізаваўшы фінальны штурм, атрымала шанец выратавацца. Гехі мог выправіцца за памылку, дабіўшы галавой адбіты Сімонам мяч. Але на лініі варот шлях яму заступіў Альмо. Выратавальнік чэмпіёнаў Еўропы.

Анатоль Раманаў.

Дзіўны альянс

Назіранне за рускім жыццём на нашых землях дазваляе канстатаваць, што нядужыя рускія групоўкі распачалі акцыю, накіраваную на пашырэнне свайго ўплыву, чым далёка выйшлі па-за межы свайго рэчышча.

Як вядома, з уваходам нашых зямель у склад Рэчы Паспалітай рускія групы, якія тут існавалі, не былі прызнаны мясцовымі аўтахтонамі і не атрымалі правоў нацыянальных меншасцяў. Пазней было зроблена выключэнне для мясцовых старавераў - нягледзячы на тое, што большасць з іх складаецца з расійскіх каланістаў, якіх пасля 1863 г. прывезлі, каб русіфікаваць нашы землі, Беспартыйны блок падчас апошніх выбараў прызначыў ім адно месца ў Сойме. Кампетэнтныя людзі могуць расказаць цікавыя падрабязнасці аб прычынах надання ім гэтага мандата.

Наданне мандата рускім старaверам ды ад праўрадавага блоку адрадзіла надзеі сярод рускіх. Рускія арганізацыі, якія да гэтага часу ледзь рыпелі, раптам ажылі. Пачаліся сустрэчы, і ў выніку была вызначана праграма дзеянняў. З нябачным да гэтага часу імпэтам пачала выступаць руская прэса. Рускія групы робяць стаўку на дэманстрацыю лаяльнасці. Нашчадкі былых саратнікаў Мураўёва, становяцца большымі польскімі нацыяналістамі, чым нашы эндэкі. Па вёсках расейцы пачалі ствараць гурткі "Вясковай моладзі". Ад гэтай справы нельга аддзяліць і праваслаўную царкву, бо яе Сінод пастанавіў спяваць у сваіх цэрквах "Божа, што ж Польшча" (па-польску - *Л.Л.*), а мітрапаліт Дыянісій стварыў камісію па перакладзе богаслужбовых кніг на польскую мову. Гэты відавочны працэс паланізацыі выклікае захапленне ў кансерватыўных і нават ліберальных палітычных колах і знаходзіць падтрымку ў адміністрацыі.

Але ўзнікае пытанне, ці справа робіцца для атрымання правоў меншасцяў? Немагчыма нічога мець супраць гэтага, але абраны дзіўны шлях. Рускія на нашых землях складаюць нязначную меншасць і звычайна не з'яўляюцца карэнным насельніцтвам. Таму атрыманне правоў меншасцяў не можа мець для іх ніякага значэння. Але трэба ўлічваць, што побач з імі жыве амаль што 2-х мільённая праваслаўная маса беларускага насельніцтва, нацыянальная свядомасць якога знаходзіцца яшчэ ў стадыі крышталізацыі. Гэты народ расчараваўся ў сваіх надзеях на паляпшэнне становішча "пад Польшчай" і ўражаны дзеяннямі культтрэгераў, якія прыбылі з розных краёў, можа стаць падатлівым матэрыялам у руках рэлігійна блізкіх ім расіян.

І трэба прызнаць, што яны дасціпна пачалі русіфікацыю беларусаў. Бо падзяліся на дзве групы. І калі адна група ўвесь час падкрэслівае сваю лаяльнасць перад Варшавай і поўную гатоўнасць да самай шырокай паланізацыі, дык другая, правінцыйная, таксама прыкрываючыся лаяльнасцю, гэтак вядзе свае справы, каб акцыя, якую падтрымлівае Варшава, не мела вынікаў, а яны такім чынам у вачах народа, павінны атрымаць статус абаронцаў.

Яскравым прыкладам гэтага з'яўляецца царква. Польская царкоўная палітыка ніколі не мела ніякай выразнай лініі. Аднак у апошні час пад уплывам шэрагу прац гісторыкаў-дылетантаў, узнікла меркаванне, што праваслаўная царква перад падзеламі Польшчы была польскай. Таму было вырашана паланізаваць цяперашнюю царкву, і гэта было даведзена на ведама яе іерархаў. Іерархі разам з расійскім актывістамі толькі радасна паціралі рукі і з ахвотай пагадзіліся. Бо тэрыторыя праваслаўнай царквы здаўна ўжо прыгатавана польскай і рускай палітыкай як плацдарм супраць беларускасці. І таму царкоўныя іерархі неадкладна загадалі спяваць у праваслаўных храмах польскі гімн, перакладаць богаслужбовыя кнігі і г.д.

Вынік. Людзі выходзяць царквы падчас спеву гімна і робяць тое ж самае падчас казанняў на польскай мове. Сярод беларускага насельніцтва мітусяцца дзеячы розных РОМаў (Рускае аб'яднанне моладзі), РБО (Рускае дабрачыннае таварыства), якія сярод насельніцтва збіраюць подпісы за захаванне рускай мовы ў царкве. Гэтыя паданні будуць дакументамі, якія павінны пацвердзіць расійскасць тутэйшай вёскі.

Гэта робіцца разам з спробамі русіфікацыі гурткоў вясковай моладзі, дзе інструктары карыстаюцца польскай мовай, а калі людзі яе не разумеюць, дык пераходзяць на рускую.

Іншымі словамі, створаны дзіўны польска-рускі саюз, накіраваны супраць беларусаў. Cui bono? (Каму гэта выгадна? - *Л.Л.*)

J. D. Dziwaczny sojusz // Preglad Wilenski. 1935. № 1. S. 2-3.

Пераклад Леаніда Лаўрэша.

Беларусы сустракаюцца з індзейцамі

У гарачае і халоднае надвор'е: Бірукоў, Гарачка, Манцэвіч; амерыканцы ў Беларусі

(Працяг, пачатак гл. у № 19, 22, 24, 27, 30-34, 36-48, 50-52 (2022); 1-52 (53-104) (2023); 1-28 (105-132) за 2024 г.)

У творчасці асобных амерыканскіх пісьменнікаў і навукоўцаў сустракаюцца і індзейскія, і беларускія матывы (апошнія часцей "эпізадычныя"); некаторыя з аўтараў сутыкаліся і з індзейцамі, і з беларусамі; асобныя аўтары прама аб'ядноўвалі індзейскую і беларускую тэматыку - індзейцы і беларусы аказваліся ў блізкім кантэксце.

Легендарны Джон Сміт яшчэ не быў амерыканцам, калі праязджаў праз землі Беларусі, у той час як у значнай ступені "французскі палітычны дзеяч", але ўсё ж амерыканскі паэт і дыпламат Джоэл Барлаў адносіцца да катэгорыі, якая цікавіць нас сёння. Як "амерыканскі госць" ён калісьці адным з першых звярнуў на сябе нашу ўвагу.

В. Грыцкевіч і А. Мальдзіс у кнізе "Шляхі вялі праз Беларусь" (1980) апісалі вопыт Барлаў: *"Часам коні, прадстаўленыя карчмарамі, былі такія худыя і нягеглыя, што падарожжа ператваралася ў суцэльную пакуту. Амерыканскаму паэту Джоэлю Барлаў, які ў 1812 годзе хацеў дагнаць Напалеона, але, даведаўшыся аб яго паражэнні, скіраваўся з Вільні на Гародню ў Варшаву, здалося, што "літоўскія" коні "не большыя за пацукоў, так што трэба сабраць значную іх колькасць, каб яны маглі цягнуць фурманку". Па гэтай прычыне амерыканскі падарожнік мусіў наймаць на дарозе да Гародні па трынаццаць і нават па шаснаццаць коней".*

ТЭМАТЫКА ЛЕКЦЫЙ ГОМЕЛЬСКАГА АДДЗЯЛЕННЯ
БЕЛАРУСКА-ІНДЗЕЙСКАГА ТАВАРЫСТВА

1. "Індзейская сцежка праз Беларусь"(Да 500-годдзя адкрыцця Амерыкі. Сувязі Беларусі з карэнным насельніцтвам кантынента)
2. Аповесць Янкі Маўра "Сын вады" (1928) - класічны твор савецкай прыгодніцкай і антыкаланіяльнай літаратуры
3. Сучасны індзейскі рух у ЗША і Канадзе
4. Індзейская праблема ў краінах Лацінскай Амерыкі
5. Апачы: Самыя дрэнныя індзейцы Паўночнай Амерыкі?
6. Мапучэ (арауканы): Народ, не пакораны канкістадорамі
7. Беларуска-амерыканскія кантакты: Вопыт стагоддзяў
8. "Неамерыканская Амерыка": Паўднёвы Захад ЗША
9. Лацінская Амерыка - палаючы кантынент
10. Эрнеста Чэ Гевара: Ідэйная спадчына Гераічнага Партызана

ТЕМАТИКА ЛЕКЦИЙ ГОМЕЛЬСКОГО ОТДЕЛЕНИЯ
БЕЛОРУССКО-ИНДЕЙСКОГО ОБЩЕСТВА

1. "Индейская тропа через Белоруссию" (К 500-летию открытия Америки. Связи Белоруссии с коренным населением континента)
2. Повесть Янки Мавра "Сын воды" (1928) - классическое произведение советской приключенческой и антиколониальной литературы
3. Современное индейское движение в США и Канаде
4. Индейская проблема в странах Латинской Америки
5. Апачи: Самые плохие индейцы Северной Америки?
6. Мапуче (арауканы): Народ, не покоренный конкистадорами
7. Белорусско-американские контакты: Опыт столетий
8. "Неамериканская Америка": Юго-Запад США
9. Латинская Америка - пылающий континент
10. Эрнесто Че Гевара: идейное наследие Героического Партизана

Тэматыка лекцый Гомельскага аддзялення Беларуска-індзейскага таварыства. Тематика лекций Гомельскога отделения Белорусско-индейского общества. Topics of lectures of the Gomel branch of the Belarusian - American Indian Society. Прапанова таварыству "Веды". Ніводная лекцыя не была прачытаная

Грыцкевіч і Мальдзіс знайшлі ў дачыненні да кардона і мытні ў Берэсці (калі ў "*канцы XVIII - першай палавіне XIX стагоддзя праз Брэст праходзіла (больш або менш умоўна) граніца")* указанне, што ў тых, хто ехаў праз Берасце, рабіўся дагляд на прадмет літаратуры і асабістых рэчаў, якія маглі быць не дазволеныя, - з іх адбіраннем у адпаведных выпадках. *"Невядомы амерыканец, які выдаў апісанне свайго падарожжа ў Нью-Йорку [Нью-Ёрку] ў 1838 годзе, здзіўляўся, што ў яго таварыша тут канфіскавалі нават сувеніры, якія той вёз знаёмым".*

У 1778 г. Барлаў апублікаваў верш пад назвай "Перспектыва свету" (The Prospect of Peace). А найбольш ён быў вядомы эпічнай паэмай "Калумбіяда" (The Columbiad, 1807), якая з'яўляецца пашыранай версіяй раней выдадзенага "Бачання Калумба" (The Vision of Columbus, 1787). Барлаў прэзентаваў сваю "калумбіядную" творчасць расійскаму пасланніку ў Лондане графу С.Р. Варанцову.

Як і многія іншыя амерыканцы, Барлаў спрабаваў мець добрыя адносіны адначасова і з расійскімі, і з польскімі дзеячамі. Ураджэнец Беларусі Станіслаў Аўгуст Панятоўскі атрымаў ад Барлаў ліст, у якім згадваўся ўдзел Касцюшкі ў вайне за незалежнасць ЗША, і экзэмпляр "The Vision of Columbus".

У 1811 г. Барлаў быў прызначаны пасланнікам ЗША ў Францыі. У кастрычніку 1812 г. ён адправіўся ў Вільню па даручэнні прэзідэнта ЗША Джэймса Мэдысана, *"каб абмеркаваць гандлёвы дагавор з французскім міністрам замежных спраў і, магчыма, сустрэцца з Напалеонам". "18 лістапада Барлаў дабраўся да Вільні, дзе чакаў імператара да 5 снежня, але з-за неспрыяльнай сітуацыі на фронце сустрэча не адбылася".* У канцы снежня 1812 г. Барлаў памёр на шляху з Варшавы ў Кракаў - моцная прастуда і пнеўманія з-за халоднага ветру.

Паводле "Весніка Беларуска-індзейскага таварыства: Беларусь, індзейцы і... Гватэмала" (28.06.2004), у Беларусі і Гватэмале бываў Джон Стывенс.

Паводле Хелен Літман, Джон Ллойд Стывенс быў

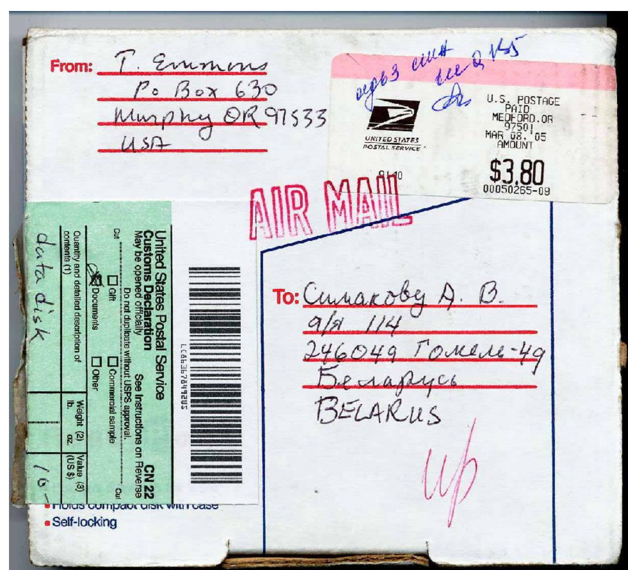

Mailing box for CD from Terence Emmons (Murphy, Oregon) postmark Medford, Oregon 2005-03-08

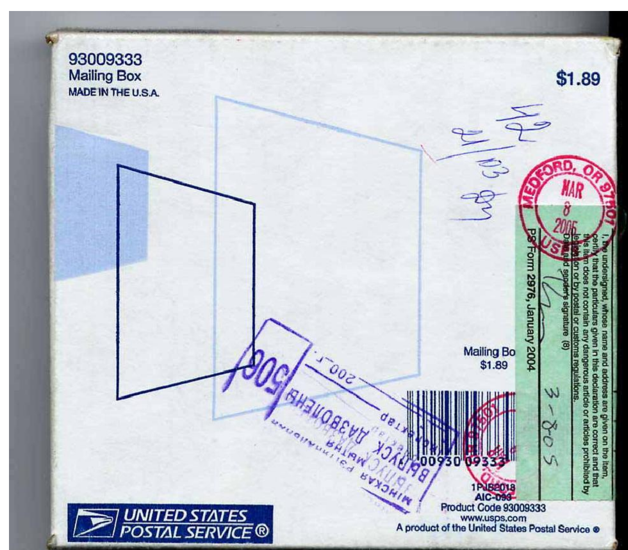

Другі бок скрынкі ад Тэрэнса Эманса (Теренс Эммонс) штэмп. 2005-03-08. Текст расшифровки "По Калифорнии" доктора Русселя на оптическом диске

першым амерыканцам у Кіеве. Напэўна, ён не быў першым амерыканцам у Менску, які таксама наведаў у час падарожжа па Еўропе 1834-1835 гг. У 1839-1842 гг. ён ажыццявіў шэраг экспедыцый у Паўднёвую Мексіку, Гватэмалу і Гандурас. Пра яго піянерскую ролю ў даследаванні Месаамерыкі вядома ўсім амерыканістам. Але кніга Incidents of Travel in Greece, Turkey, Russia, and Poland (1838) павінна звярнуць на сябе большую ўвагу славістаў. Стывенс - адзін з "відавочцаў-першаадкрывальнікаў" славян для амерыканцаў.

(Дарэчы, Леа Вінер, які нарадзіўся ў Беластоку, а эміграваў у ЗША (1882), дзе стаў вядомым славістам,

Curt Woolhiser
Department of Slavic Languages and Literatures
Indiana University
Bloomington, IN 47405

18 кастрычніка 1992г.
Гомель

Дарагі Курт і

Вельмі прыемна было пазнаеміцца з Вамі і атрымаць згоду па перапіску. Мы безумоўна зацікаўлены ў абмене інфармацыяй з амерыканскімі славістамі. Памятаючы тое, як Вы ветліва згадзіліся садзейнічаць нам, хацелі б таксама прасіць дапамагчы з перасылкай некаторых лістоў амерыканскім адрасатам, змест якіх будзе датычыцца Вашых інтарэсаў. Не сумняваюся, што знойдзецца шмат узаемна цікавых тэм.

Калі ласка, пералічыце Вашы найбольш актуальныя "вузкія" цікавасці. Магчыма, маеце "курыкулюм вітаэ"? Наша таварыства "універсальнае": дайце "ўводныя" - мы з ахвотай забяспечым Вас наяўнай інфармацыяй. Нас цікавіць практычна ўсе, што ўваходзіць у дыяду "Беларусь-Амерыка".

Гэта, уласна кажучы, і ёсць галоўная мэта нашага першага ліста. Чакаем Вашага (твайго, бо спадзяюся, што мы адразу сталі добрымі сябрамі) адказу. Прывітанне сябрам і калегам у Індыяне.

Вось, дарэчы, адзін з прыкладаў "беларуска-індзейска-індыянскіх" сувязей. У "Всеобщей географии", складзенай Вінцэнтам Гальніскім, расійскім сенатарам і бацькам вядомага падарожніка (у т.л. і па ЗША) Аляксандра Гальнскага (іх маенткі былі на Крычаўшчыне, цяпер усход Магілёўскай вобласці), пра насельніцтва Індыяны напісана наступнае (ч. 2, СПб, 1818, с. 206): "Страна сия имеет около 24,250 жителей, кои все состоят из природных Индейцев, нередко делающих сопротивления и упорно защищающихся против угнетений Европейцев". (Няхай жа не будзе ни "угнетений", ни "сопротивлений", а будуць і "Индейцы" сярод "Европейцев" у Індыяне.)

З найлепшымі пажаданнямі

Алесь Сімакоў,
выканаўчы сакратар
Беларуска-Індзейскага
таварыства
246049, Гомель, а/я 114

Letter to Curt Woolhiser, Department of Slavic Languages and Literatures, Indiana University (Bloomington, IN) 1992-10-18

прафесарам Гарвардскага ўніверсітэта, у *"апошняй частцы сваёй кар'еры кінуў даследаванне ў славянскай галіне і аддаваў шмат часу даследаванням арабскай, германскай, афрыканскай і індзейскай культуры"*.)

Пасля непасрэднага знаёмства са славянскім светам у час не вельмі ўдалай спробы дыпламатычнай кар'еры ў амерыканскім прадстаўніцтве ў Пецярбургу (з 1864 г.) Джэрэмія Кэрцін стаў адным з лепшых спецыялістаў па індзейцах (індзеяністам). Гэты ўраджэнец Дэтройта з 1883 па 1891 г. працаваў у Бюро амерыканскай этналогіі. Будучы ў Расіі, Кэрцін стараўся вывучаць адразу некалькі моў, сярод якіх літоўская і латышская. Для нас важна, што ён пераклаў творы Г. Сянкевіча ("Лятарнік") і Э. Ажэшкі ("Арганаўты"), і варта было б высветліць, дзе ён рабіў гэтыя пераклады. Жыў, між іншым, і ў Гватэмале, Мексіцы, у індзейскіх пасяленнях у Злучаных Штатах.

У пачатку 1788 г. ва Усходняй Беларусі чакалі Джона Ледзьярда, амерыканскага падарожніка, удзельніка 3-й экспедыцыі капітана Дж. Кука (у сваёй кнізе пра гэтае падарожжа апісваў індзейцаў, з якімі давялося сутыкацца). У 1787-1788 гг. ён праехаў па Расіі да Якуцка, нягледзячы на "найвысачэйшую" адмову. Генерал-губернатар Полацкай і Магілёўскай губерняў П. Б. Пасек атрымаў 1.01.1788 г. "загад" Кацярыны II ад 21 снежня (ст.ст.) пасля адпраўкі яго праз Смаленск у Полацк *"выпроводить за границу с прещением, чтоб он впредь не осмеливался являться нигде в пределах империи нашей"*.

4/21/94

Mr. Ales Simakou
Executive Secretary
Byelorussian-American Indian Society
POB 114
Gomel 246049
Belarus

Dear Mr. Simakou:

Thank you for your postcard. As a followup to the information I sent you previously, please realize that all these groups and individuals are interested in performing in Belarus. There is grant funding available for artists and musicians invited overseas; in fact, I just returned from a concert tour of Ireland with a Comanche Indian flute player which was funded by such a grant. At this point, if you are interested, it would be most helpful if you would choose a group, artist, or performer, and set a tentative date, preferably late this year or next year. As I've indicated, the Belarus embassy here has submitted a proposal to the ministry of culture about American Indians. The person here is:

Alexander Ostrovsky
Second Secretary
Embassy of the Republic of Belarus
1619 New Hampshire Av NW
Washington, DC 20009

202-986-1606
FAX 202-986-1805

Please let me know if you need more information. Do you have a fax number?
I appreciate your interest in the best that Indian America has to offer.

Yours,

Gordon Bronitsky, PhD
Bronitsky and Associates
3551 South Monaco Parkway, Suite 195
Denver, CO 80237

303-695-8896
FAX 303-368-5868

Letter from Gordon Bronitsky (Bronitsky and Associates, Denver, Colorado) 1994-04-21

У 20 ст. у Беларусі пабывала нямала больш або менш вядомых амерыканцаў, некаторыя з іх жылі тут нейкі час.

Нам найбольш блізкі прыклад Тэранса Эманса, "руселезнаўца", які павышаў сваю кваліфікацыю гісторыка ў Маскве пад кіраўніцтвам П. Заянчкоўскага (смаленскія беларускія карані) і часта пасля таго прыязджаў у Расію, у т.л. для працы ў архівах.

6.05.2005 г. ён пісаў нам: *"Я быў у Беларусі ў 1973 г. летам, праездам на машыне. Спыніліся ў Мінску на ноч. Атрымалі нумар у гатэлі - шкляной каробцы на верхнім паверсе. Кандыцыянера не было. Горача. Частка вакна, што адкрывалася, была ўнізе, прама на ўзроўні падлогі, без грыляжа [?; гриляжа]. З намі было немаўля аднаго года, таму не маглі праветрываць нумар. Да гэтага часу памятаю. Пазней мяне запрасіў чытаць лекцыі ў Мінскім універсітэце мой стары сябар Ігар Аржахоўскі, але, на жаль, гэта не атрымалася, а Ігар неўзабаве пасля гэтага памёр"*.

З І. В. Ажахоўскім (1933-2002), беларускім гісторыкам, ён блізка пазнаёміўся ў час вучобы ў Маскве. Што да жонкі Эманса, то Вікторыя была знаходкай для тых, хто шукаў у Стэнфардзе добрую ежу; і яна цікавілася

October 21, 1996
Gomel, Belarus

Dear Alice,

I just received copies of letters you wrote to the Baha'i Centre in Minsk and to Paul Semenoff asking for information about the Baha'i Faith. I am a Baha'i, an American, living in Gomel and would like to meet you. We have a community here and many books, both in Russian and English. I will be happy to help you in any way I can. Please call me. My phone number is 55-40-70
I regret it has taken so long to respond to your letters, but I was in the United States most of the summer and just returned to Belarus in September.
I look forward to hearing from you.
Sincerely,
Phillis Dwyer

Letter from Phillis Dwyer (Gomel) 1996-10-26

мовамі, уключаючы рускую.

Амерыканцаў, якіх аўтар БСІ сустракаў асабіста - у час іх знаходжання ў Беларусі і з абменам хаця б парай слоў, - з першай спробы можна пералічыць на пальцах адной рукі. Прыгадваюцца К. Вулхайзер, Г. Браніцкі, Ф. Дуаер.

Лінгвіст, славіст-беларусіст Курт Вулхайзер даваў сваю аб'яву ў друку Беларусі - каб практыкавацца ў беларускай мове. Аўтар БСІ сустрэўся з ім у Бібліятэцы НАНБ, а потым сутыкнуўся проста на вуліцы, урэшце ж напісаў яму ў Індыяну па адрасе, які Курт пакінуў уласнаручна.

Гордана Браніцкага ўжо не трэба дадаткова прадстаўляць тым, хто чытаў нашу серыю БСІ. У яго шырокай геаграфіі паездак з індзейцамі і без для прафесійнай папулярызацыі індзейскіх культур і са спробай дасягнуць камерцыйны эфект - і Прыбалтыка, Расія. Яго прыезд у Беларусь, на радзіму продкаў, у 1996 г. разам з індзейцам наваха (У. Язі, Yazzie) быў адзіным, але ў вышэйшай ступені гістарычным у межах нашай тэмы. Нашу перапіску з Горданам характарызуюць наступныя лічбы па папяровай яе частцы: 10 уваходных лістоў і 16 канвертаў, адпраўленых з Дэнвера, і 10 выходных лістоў.

Філіс Дуаер жыла некаторы час у Гомелі - як бахаі. У час сустрэчы і размовы прагучала - у сувязі з яе Дэтройтам - і тэма аблогі горада воінамі Панціяка.

Літ.:

10912 Sienkiewicz H. The light-house keeper of

Aspinwall / trans. J. Curtin // Sienkiewicz H. Yanko the Musician and other stories. Boston, MA, 1893. P. 30-69.

10927 Sienkiewicz H. The light-house keeper of Aspinwall // Stories by foreign authors. New York, 1970. (Апрацавана па перакладзе Дж. Кэрціна, J. Curtin (?).)

11844 Сімакоў А. Рэц. на кн.: Around California in 1891 / [by Nicholas Russel; trans. by Sara Fenander; ed. and with an introd. and a biographical sketch by] Terence Emmons. Stanford: Stanford Alumni Association, 1991 // Беларускі гістарычны агляд. 2020. Т. 25. Сш. 1-2. С. 318-324.

3073 Браніцкі Г. Гордан Браніцкі: "Я антраполаг, які спэцыялізуецца на індзейскіх дасьледаваннях, і мае дзядуля і бабуля з боку бацькі прыехалі зь Менску ў Беларусі […]" [з першага ліста Г. Браніцкага ў Гомель д. 23.09.1993] // Наша ніва. 1996. 19 жн. С. 11.

БІРУКОЎ Юрый - гомельскі падарожнік, які "пабываў амаль у 650 гарадах свету" на працягу "больш за 17 гадоў". "Юрый Бірукоў даследаваў руіны старажытных паселішчаў індзейцаў у Аргенціне" і г.д., і г.д. Многае можна ўбачыць тут: https://yury-birukov.com.

У 2016 г. з'явіўся матэрыял "Нацыянальныя касцюмы жанчын свету ў фатаграфіях падарожніка з Гомеля" ("Гомельские ведомости").

"Ва ўсе часы жанчыны любілі ўпрыгожваць сябе і насілі адзенне, багатае гісторыяй і традыцыямі сваёй краіны. Гомельскі фатограф і падарожнік Юры Бірукоў з дапамогай здымкаў распавёў "ГВ" пра найбольш маляўнічыя і цікавыя нацыянальныя строі прадстаўніц прыгожага полу, якіх сустрэў у сваіх паездках.

У Балівіі можна сустрэць жанчын, апранутых і па-еўрапейску, і традыцыйна, прычым усюды - на вуліцы, ва ўстановах, у гатэлях, у аэрапортах, у транспарце. Але ўлічваючы, што індзейцаў у краіне большасць, асабліва ў паўночных абласцях, то там можна заўважыць, што амаль усе прадстаўніцы прыгожага полу апрануты ў нацыянальныя касцюмы. Яны любяць насіць шырокія шматслаёвыя спадніцы, з-за чаго фігуры іх здаюцца поўнымі, а таксама вязаныя накідкі. Абавязковым атрыбутам у балівійскіх дзяўчат з'яўляюцца нацыянальныя капялюшыкі-кацялкі, падобныя якім насілі англійскія джэнтльмены пачатку мінулага стагоддзя. У розных рэгіёнах касцюм адрозніваецца па колеры, структуры тканін, выглядзе накідкі-пончa, даўжынішырыні спадніц і форме галаўнога ўбору".

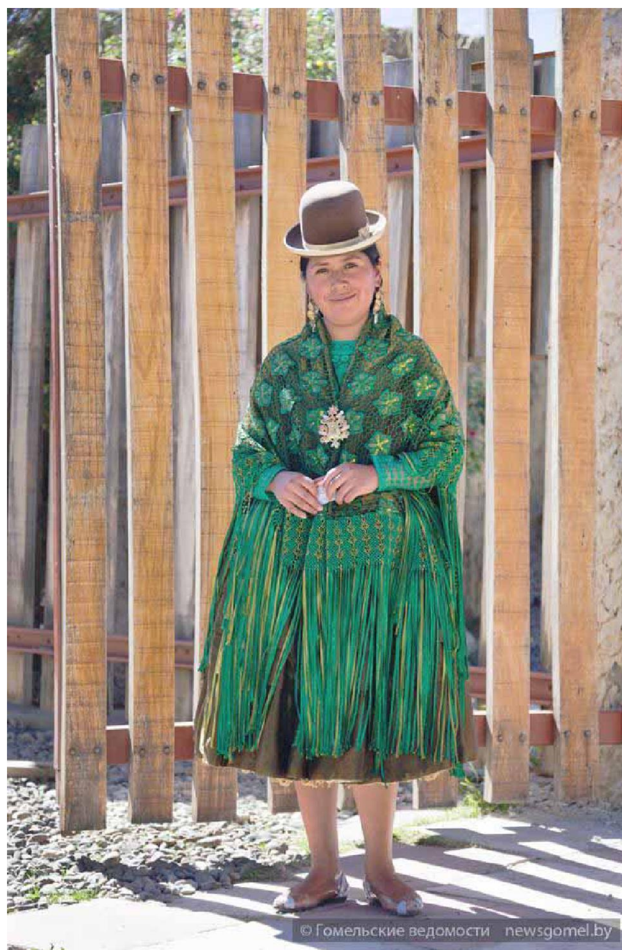

Bolivia. Балівія. Photo of Iurii Biriukov

Peru. Перу. Фото Юрия Бирюкова

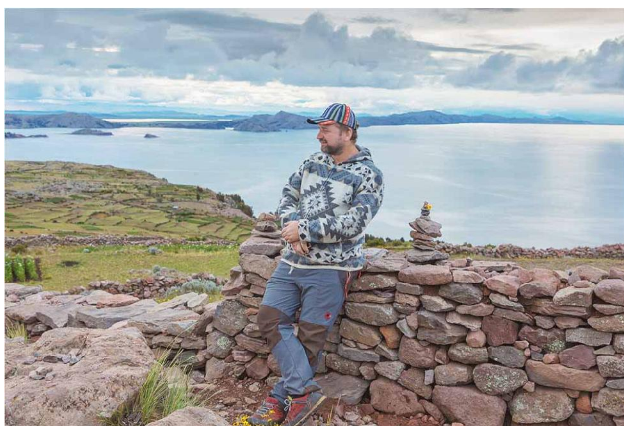

На священном холме Пачатата (Отец-Земля) на острове Амантани среди просторов озера Титикака

Iuryi Birukou. Пачатата на возеры Ціцікака

"Нацыянальныя касцюмы перуанак вельмі яркія,

а носяць іх індзейцы амаль паўсюдна. Нячаста ходзяць у нацыянальных уборах у сталіцы Перу Ліме, але ва ўсіх астатніх гарадах гэта звычайнае адзенне. Адрозніваюцца святочны і штодзённы ўбор колькасцю дадатковых "упрыгожванняў" у выглядзе накідак, каўнерыкаў, веераў, карункаў, стужак, пер'я, спадніц і гэтак далей".

Аўтар тэксту Ірына Чарняўская (11.03.2016).

Адно фота ілюструе характэрную камбінацыю капялюшыка і спадніцы ў Балівіі. Дзяўчына на другім фота знятая ў святой для інкаў даліне ракі Урубамба, па дарозе з Куска ў Пісак, з амаль свяшчэннымі жывёламі.

Літ.:

132 Селенс Е. Б. Очерк истории великих географических открытий и постепенного изучения поверхности земли / сост. Е. Селенс. Гомель, 1914.

779 Рубакин Н. А. В погоне за наживой, за славой, за знаниями: рассказы о великих путешественниках и знаменитых путешествиях. Гомель, 1925.

Jay Mason
National Coordinator
Canadian Alliance in Solidarity
with the Native Peoples
P.O. Box 574
Station P
Toronto, ON, Canada
M5R 2S9

August 29, 1996

Dear Ms. Mason:

Your address has been sent here from the Canadian Embassy in Moscow in reply to our request for comments on the current Lubicon situation.

The name of your organization is not mentioned in available directories and other (indexed) publications, so we would be interested to know about your work.

And, of course, your views of possible ways of the Lubicon settlement would be highly appreciated.

With best regards.

Ales Simakou
Executive Secretary

Letter to Jay Mason (Mohawk / Ojibwe (Michi Saagiig)), National Coordinator, Canadian Alliance in Solidarity with the Native Peoples (Toronto, Ontario) 1996-08-29

ГАРАЧКА Зінаіда - *"У складзе велізарнай [огромной] беларускай дэлегацыі пабывала ў Канадзе на Сусветнай выставе ЭКСПА-67. Наведалі Манрэаль, Атаву, Таронта, Ніягарскі вадаспад. Усё, вядома, уразіла: наведалі павільёны краін, якія выстаўлялі свае экспазіцыі. Але самае цікавае - нас звазілі ў рэзервацыю да індзейцаў племені іракезаў, якая знаходзіцца за 50 км ад Манрэаля. Мужчыны, жыхары рэзервацыі, зарабляюць на будоўлях, жанчыны - песнямі і нацыянальнымі танцамі перад турыстамі. Дзеці вучацца ў школе. Алфавіт складаецца з 11 літар: 7 зычных і 4 галосных. Сустракаў нас сам правадыр племені, у прыгожым індзейскім убранні, са сцягам. У паездку я надзела зорку, але гэта там зусім усё адно [это там совершенно безразлично]. Але атрымалася так: мы на сустрэчы хацелі правадыру даць нашы сувеніры, але ён адмовіўся. Падышоў да мяне і паказвае на зорку, вось гэта, маўляў, падарунак - і паказвае на свае грудзі. Пра тое, што ён меў на ўвазе насамрэч, мы даведаліся пазней.*

Аказалася, што доўгі час індзейскае племя ўзначальваў былы савецкі лётчык, Герой Савецкага Саюза Іван Дацэнка. Пра лёс гэтага чалавека ўпершыню ў Саюзе расказаў у сярэдзіне 1990-х гадоў вядомы танцор Махмуд Эсамбаеў.

У паездцы па Канадзе ён таксама пабываў у гасцях у гэтага племені, і яму ўдалося пабываць ля вогнішча, якое зрабіў правадыр племя, і выслухаць яго споведзь.

Лётчык Іван Дацэнка быў збіты пад Львовам і трапіў у палон, уцёк. Праз некаторы час яго сляды згубіліся. Нейкім чынам прыбіўшыся да індзейскага племені ажаніўся з дачкой правадыра, пасля яго смерці ўзначаліў племя. Па нацыянальнасці - украінец. Усё гэта было расказана Эсамбаеву. Правадыр, седзячы ля вогнішча, спяваў украінскія песні. Некалькі гадоў таму я пачула гэтую гісторыю ў перадачы "Чакай мяне", на якую былі запрошаныя ўдзельнікі паездкі ў Манрэаль. А цалкам пра яго быў надрукаваны з падрабязнасцямі артыкул у газеце "Труд", я яго захавала, хоць і вельмі стары, зачытаны".

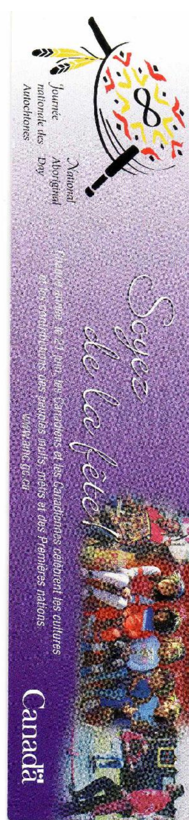

National Aboriginal Day. June 21. Journee nationale des Autochtones. Canada. Brochure and bookmark (French side)

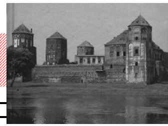

Indianists. Bogdan Iakhvak (with glasses) of Uzhgorod, Ukraine among them. Photograph collection of Elena Brish / BAIS

Среди этих "индейцев", приехавших на пауваy в России, есть и украинцы. Фотоархив Е. Бриш (временно находится в Гомеле)

У рэспектабельны ход удзелу ў мерапрыемствах выставы "Экспа-67" афіцыйнай савецкай дэлегацыі на чале з першым намеснікам Старшыні Саўміна СССР Д. Палянскім нестандартнасць унёс найперш Эсамбаеў. Сцвярджаючь, што менавіта па просьбе танцоўшчыка ў праграму візіту была ўключаная паездка ў рэзервацыю магаўкаў *"для азнаямлення з іх рытуальнымі танцамі"*. Пасля вяртання ў Маскву Эсамбаеў публічна расказаў у некалькіх версіях пра "Здаравенькі булы!", "гарылку", украінскія песні і іншае. Бадай, другое па "экстравагантнасці" сведчанне - Зінаіды Гарачка. Пісьменнік У.Ф. Камоўскі, які сабраў гісторыі "Героев без звезд" - нестандартныя лёсы Герояў Савецкага Саюза, таксама згадаў яго, са спасылкай на артыкул С. Ліцкевіч.

"У розныя гады былі апублікаваныя таксама сведчанні яшчэ некалькіх членаў тагачаснай дэлегацыі. Герой Сацыялістычнай Працы з Беларусі Зінаіда Гарачка, напрыклад, звярнула ўвагу, што правадыр доўга не зводзіў вачэй з яе Залатой Зоркі і раптам моўчкі паказаў пальцам на свае грудзі. Гарачка вырашыла, што ён просіць падарыць яму сваю Зорку. "Не, не", - адказала яна. І ёй падалося, што ён, адыходзячы ад яе, ціха сказаў па-руску: "Шкада…"

Расказваць так, не зусім паслядоўна, пра прычыну цікавасці правадыра да зоркі Героя - наіўна або наіўна-хітра, у рэчышчы сенсацыйных тэлепраектаў.

Дацэнка павінен быў зусім "здзічэць" сярод індзейцаў, каб, будучы Героем Савецкага Саюза, так наіўна ці то жадаць атрымаць, ці то проста "заўважыць" зорку Героя Сацыялістычнай Працы. Зінаіда, праз аўтарку СББС і сваю "кніжную" версію, разам з іншымі - паўтарае тое, што абверг урэшце нават сам "казачнік" Эсамбаеў.

Апісанне "прыгоды" зоркі героя ў матэрыяле ў СББС (https://www.sb.by/articles/luch-sudby.html), падрыхтаваным Святланай Ліцкевіч, мае падзагаловак "Залатая зорка правадыра іракезаў" і дадае некаторыя дэталі, якіх няма ў кнізе. У ім (канцоўка, якую не цытуем) такая ж безапеляцыйная трактоўка паходжання "правадыра".

"З таго часу, як Зінаідзе Дзмітрыеўне ў Георгіеўскай зале Крамля ўручылі Залатую Зорку, жыццё яе змянілася. Па-першае, праз некалькі гадоў рассялілі камуналку, у якой яна з мужам, мамай і трыма дзецьмі жыла многія гады. Па-другое, многія гады яна была членам Савецкага фонду міру. Дзякуючы гэтаму і ўбачыла практычна ўвесь свет. І не стамлялася дзівіцца: жыццё багацей на выдумку любой, самай выдасканаленай фантазіі.

- У Канаду калі ехала, зорку надзела. Потым ужо я зразумела, што ім усё роўна, якая там у мяне на грудзях узнагарода. Хоць не, адзін эпізод з зоркай усё ж быў. Нашу дэлегацыю павезлі ў рэзервацыю, у племя іракезаў. Сустракаў нас сам правадыр. У яркім адзенні, у вялізным галаўным уборы з пёраў. Мы яму нейкія сувеніры спрабавалі падарыць, а ён усё аднекваўся, браць не жадаў, па-руску казаў: "Не". Я здзівілася, але, думаю, мусіць, бывалі тут дэлегацыі з Саюза, вось ён і запомніў.

А потым падыходзіць ён да мяне і на зорку паказвае. Вось гэта, маўляў, падарунак. І яшчэ на свае грудзі тыкае. Я падумала, што гэта ён мае на ўвазе, што тут мая зорка добра будзе выглядаць. "Не, не", - кажу. Мне здалося, што ён сказаў: "Шкада" - і адышоў. А для нас жа самае галоўнае было - выглядаць прыстойна. Таму перапытаць я не палічыла магчымым.

Пра тое, што ж насамрэч меў на ўвазе правадыр іракезаў, Зінаіда Дзмітрыеўна зразумела значна пазней. Калі даведалася, што доўгі час індзейскае племя ўзначальваў... былы савецкі лётчык, Герой Савецкага Саюза. Не здалося ёй тады, што здаравенны мужчына ў пёрах мармытаў па-руску. А калі ён паказваў на свае грудзі, меў на ўвазе зусім іншае - уласную Залатую Зорку. Было гэта ў канцы 60-х. Па-руску правадыр з былымі суайчыннікамі не размаўляў".

Найбольш верагоднай гучыць версія пра менеджара па турызме з некаторым знаёмствам са славянскім светам, якога нанялі магаўкі, тым больш што Янка Брыль апісваў падобны выпадак з таго ж дзесяцігоддзя ў тым жа племені.

Зінаіда Гарачка нарадзілася ў вёсцы Высачаны Лёзненскага раёна. Да пачатку вайны скончыла чатыры класы школы. У 1943 г. была адпраўленая ў Германію на прымусовыя работы. З 1948 г. працавала швяёй-нарыхтоўшчыцай на Менскай абутковай фабрыцы імя Калініна (пазней - аб'яднанне "Прамень" ("Луч")). З 1952 г. была майстрам швейнага ўчастка цэха мадэльнага жаночага абутку. У 1965 г. уступіла ў КПСС.

У 1966 года за выдатныя заслугі ў выкананні заданняў сямігадовага плана і дасягненне высокіх тэхніка-эканамічных паказчыкаў па вытворчасці тканін, трыкатажу, абутку, швейных вырабаў і іншай прадукцыі лёгкай прамысловасці ўганаравана званнем Героя Сацыялістычнай Працы.

Літ.:

8564 Алейников А., Млынник В. Пронзающий Огонь // Железнодорожник Беларуси. 2010. 13 марта.

12789 Лицкевич С. "Луч" судьбы // СБ. Беларусь сегодня. 2006. 24 янв.

12788 Горячко З. Я перед вами с памятью своей / под ред. К. И. Козака. Мн., 2014.

МАНЦЭВІЧ Яўгенія (5) - тлумачэнне назвы часткі чацвёртай запісаў Аўгіні "Рабінзанада ў Гандурасе" тое, што іх фестываль праходзіў на востраве: *"Двое сутак мы дабіраліся да месца фестывалю - вострава Тыгра ў Ціхім акіяне. Сам фестываль праходзіў побач на яшчэ адным маленькім ненаселеным востраве пад назваю Эль Пака".*

У Гандурасе яны знаходзіліся нелегальна, як і ў Гватэмале, прычым, і гватэмальскія, і гандураскія памежнікі аднесліся ўрэшце да фармальнасцей з разуменнем, "нефармальна". Пры ўездзе з Гандураса ў Нікарагуа ім не паставілі штамп. Што далей? Калі нарэшце з'явіцца штамп?

Некаторае значэнне для беларускай індзеяністыкі мае апісанне заключнага этапу знаходжання ў Гватэмале. Гаспадары, якія прынялі іх на начлег, зноў атрымалі асалоду ад беларускіх песень.

Тут жа мы бачым варыяцыі ў царкоўнай гасціннасці - на гэты раз намёт каля сакральнага аб'екта ім паставіць не дазволілі.

"Ноч і трапічны лівень засталі нас у маленькім горным мястэчку. Мокрыя да ніткі і замерзлыя, мы сышлі з трасы ў пошуках месца для начоўкі. Раптам сярод цемры з'явіўся чалавек. Мы запыталіся, дзе можна пераначаваць. "Запытайцеся ў гэтым гатэлі", - ён паказаў пальцам на асветленую ліхтаром вывеску. "У нас няма грошай на гатэль", - тлумачым мы. "Я і кажу, зайдзіце ў гатэль, запытайце дона Сямёна…"

Мы пакрочылі ў бок рэцэпцыі. Адтуль да нас пад дождж выйшаў хлопчык год адзінаццаці. "Уна кварта?" (пакой?) - запытаў у нас. "Мы хочам паразмаўляць з донам Сямёнам". Хлопчык залепятаў штосьці па рацыі, загадаў чакаць і знік за дзвярыма рэцэпцыі. Мы засталіся пад дажджом.

Праз хвілінаў пяць да нас выбег дон Сямён. Мы коратка расказалі пра сябе. Сказалі, што хочам пераначаваць, але не маем грошай. Затое можам зрабіць любую працу ў гатэлі: штосьці памыць, прыбраць. А таксама з радасцю паспяваем беларускіх песень. Дон Сямён паківаў галавою і знік за дажджавою завесаю.

Праз пару хвілін да нас ізноў выйшаў хлопчык і сказаў, што дон Сямён чакае нас дома. І паказаў пальцам на хату, над комінам якой клубіўся густы дым. Кухня. Тут у зборы ўся сям'я: дон Сямён з жонкай, сын з нявесткай і два ўнукі. "Хочам паслухаць музыку", - аб'явіў нам дон Сямён.

Пасля, пачаставаўшы нас вячэраю, выдзяліў найлепшы пакой у гатэлі. І раніцай пасля сняданку мы працягнулі шлях.

Да Гватэмала-сіці нас давезлі два спадары, адзін з якіх аказаўся афіцыйным дыстрыб'ютарам антывіруса Касперскага ў Гватэмале. "А што, у вас усе камп'ютарныя праграмы ліцэнзійныя?" - пытаемся мы. "Ды, не", - адказвае той. Але працы, відаць, у яго хапае. І грошай таксама. Новыя сябры адвезлі нас у рэстаран нацыянальных страваў і накармілі так, што мы нават

Nicaragua. Belarus tractor. Нікарагуа. Трактар "Беларус"

83/4

MX 1 Артуро Фернандес Дельгадо 60
2 Гонсалес Валенсия Армандо 62
3 Касиан Санчес Фернандо 63
4 Гарсиа Мендоса Дагоберто 61
NI 1 Гарсия Мелендес Марта Патрисия 62
2 Джонни Альварес Мансанарес 60
3 Карлос Альберто Эрнандес Лопес 61
4 Луис Хавьер Альманса Аростеги 56?
5 Мантилья Вальесильо Эдуардо Габриэль-
6 Марта Мора Гомес
7 Маурисио Хосе Сепеда Каррера
8 -"- Хосе Хайме Салара
9 Нельсон Альфонсо Эрнандес Гарсия
10 Росалес Вега Рамиро Хосе
11 Серда Эрнандес Кандидо Сильвио
12 Симеон Антонио Торрес Санчес

2

Mexican and Nicaraguan students of the Gorki Agricultural Academy (1983/1984)

83/4

NI 13 Хосе Луис Брионес Гомес
14 Элина Дельсокорро Пина Кастельон
15 Эрнандес Вега Адольфо Хосе
16 Арагон Торрес Мигель Анхель
17 Мартинес Ривера Маркос Антонио
18 Гайтан Фуэнтес Маурисио Хавьер
19 Перес Крус Франсиско Хосе
20 Торрес Рико Мартин Освальдо
21 Варела Торрес Леонсио Рене
22 Сото Кордоба Хосе Де Хесус
23 Агирре Кильонес Луис Армандо
24 Гонсалес Сапата Хорхе Эулохио
25 Кампос Гвадамус Валентин Алонсо
26 Торрес Лакайо Хосе Альфредо

3

Никарагуанские студенты Белорусской сельскохозяйственной академии, Горки (1983/1984). В том же учебном году студентом был Педро Перес Чавес из Коста-Рики

не здолелі ўсё з'есці і ўзялі з сабою.

У прыгарадзе Гватэмалы нас заспела ноч. Бачым вывеску: "Суполка хрысціянаў...". Гватэмала - вельмі рэлігійная краіна. Кожны першы тут у нас пытаецца, якой мы веры. Значыць, у гэтай суполцы нам мусяць дапамагчы.

У вялізнай царкве кожны займаўся сваімі справамі. У пошуках падрэ я падышла да барадатага мужчыны і патлумачыла сітуацыю. Той раптам пачаў крычаць, што падрэ няма, а ён не можа нам дазволіць не тое што ў царкву ўвайсці, але і паставіць перад ёй пад навесам намёт. І ўсё таму, што мы не з'яўляемся членамі іх хрысціянскай суполкі.

Мы развярнуліся назад. Аднак у цемнаце разгледзелі маленькую драўляную хатку са святлом у падворку. І накіраваліся туды. Там нас уважліва выслухалі, сказалі, што мы ўсе браты, хоць і размаўляем на розных мовах, а Бог - наш агульны бацька, і пусцілі пераначаваць у суседні будынак - вялізную закінутую сядзібу".

Нікарагуа ў травелогу Аўгіні прысвечаны толькі тры абзацы, аб'яднаныя ў раздзельчык "Нікарагуа - і ў Афрыцы Нікарагуа", затое ёсць вялікі здымак з тыпамі нікарагуанцаў, якія пазіруюць на фоне трактара "Беларус".

"Мы едзем у сталіцу Нікарагуа - горад Манагуа. Ён сустракае нас пустыннымі вуліцамі, дзе час ад часу праходзіць які-небудзь чалавек і не забывае нам сказаць, што тут "муі пелігроса" (вельмі небяспечна). І што ўвогуле, як мы тут апынуліся адны і што мы тут робім.

За вечар, калі мы шукалі сабе начлег, нас разоў 15 папярэдзілі пра "муі пелігроса". Настала ноч, а прытулку мы так і не знайшлі. Адзіным жывым месцам у раёне аказалася казіно. Мы падышлі да дзвярэй. Да нас выйшаў ахоўнік. Выслухаўшы нашую гісторыю, ён паклікаў кампанію жанчынаў. Тыя паспачувалі нам, сказалі, што пусцілі б да сябе, але ў іх злыя сабакі. І павезлі нас у нейкае месца, дзе мы можам "за танна ўпісацца".

Гэтым месцам аказалася каморка, прыбудаваная да дома. Ні ложка, ні вокнаў. Раніцай мы заплацілі гаспадыні 100 кардобаў (каля 5 баксаў) і павалілі ў Гранаду, горад на беразе возера Нікарагуа, дзе ўжо чакалі нас іншыя табурэтнікі. Жаданне заставацца ў Манагуа і працягваць тэрмін перабывання ў краіне адпала".

Праз знаходжанне групы беларусаў у Коста-Рыцы мы смела пераскочым далей - краіна гэтая "мала-індзейская".

Літ.:

1320 Звыш 9,5 тысячы нікарагуанскіх індзейцаў, насільна ўгнаных амерыканскімі наёмнікамі ў суседні Гандурас, добраахвотна вярнуліся ў родныя месцы за апошнія два гады // Чырвоная змена. 1987. 23 верас.

Алесь Сімакоў,
даследчык беларуска-індзейскіх сувязей.
Ales Simakou *(e-mail: baicri@tut.by),*
researcher of Belarusian-Indian (American Indian, Native American, Amerindian, First Nations) connections.

Индейцы, Indianie, Indians, indigenous peoples, indigenas, indios de America y Belarus; Алесь Симаков. Белорусы встречаются с индейцами. [Вып. 106].

"Легенды з Лідскай зямелькі ..." цікавыя дзецям

Лідскі замак... Колькі падзеяў памятаюць яго каменныя сцены! Вось каб разбудзіць іх! Мы даведаліся б ад іх безліч цікавых гісторый! А імі напоўнена наша Лідская зямля! Так, абаронцы замак трымаў некалькі разоў аблогу, але ж тут праводзіліся і гулянні, забавы розныя!

Легенды, паданні... Іх нямала бытуе на гэтай зямлі яшчэ з часоў паганства...

"Легенды з Лідскай зямелькі ад вяшчуна Гедыміна Ліздзейкі" - так гучыць тэатралізаваная экскурсія, якая распрацаваная Домам Валянціна Таўлая сумесна з Лідскім замкам.

Наведвальнікамі і яе ўдзельнікамі сталі вучні з лідскай школы № 8.

Яны акунуліся ў мінулае праз аповеды Вандроўніка, які сустрэў іх у двары Лідскага замка, а пасля заклікаў у Дом Валянціна Таўлая, дзе працуе цікавая экспазіцыя

"Жылі-былі ў міфах так...". Такім чынам, наведвальнікі даведаліся пра жыццё-быццё беларускіх міфалагічных герояў, пра іх месца жыхарства, паводзіны, як задобрывалі іх людзі...

Іншым разам вандроўнік зноў сабраў каля сябе дзетак. Выхаванцы з дзіцячага садка № 18 паўдзельнічалі ў тэатралізаванай экскурсіі "Легенды з Лідскай зямелькі ад вяшчуна Гедыміна Ліздзейкі".

Паслухалі цікавыя гісторыі ў двары Лідскага замка і пабывалі на экспазіцыі "Жылі-былі ў міфах так...", якая працуе ў Доме Валянціна Таўлая і даведаліся пра быт і жыццё міфалагічных герояў.

Завітайце і Вы да Вандроўніка!!!

ТК "Культура Лідчыны".

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Адрас рэдакцыі:
231282, г. Ліда, вул. Лётная, 7а.
Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.
E-mail: sudnik@list.ru, sejlawiczy@gmail.com

Газета падпісана да друку 15.07.2024 г.

Фармат А-4.
Аб'ём 3 друкаваныя аркушы.

Аўтары цалкам адказныя за падбор і дакладнасць прыведзенай інфармацыі. Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета размяшчаецца на сайтах: http://nslowa.by/; http://pawet.net/; http://belkiosk.by/
Дазваляецца самастойная раздрукоўка на паперу.